

Martijn Wieling: „Mijn ouders spraken Drents met elkaar, maar hebben altijd Nederlands met mij en mijn zus gesproken.” FOTO'S REYER BOXEM

‘Het Gronings brengt mensen op een positieve manier bij elkaar’

INTERVIEW

Martijn Wieling is sinds september vorig jaar hoogleraar Nedersaksisch/Groningse taal en cultuur aan de Rijksuniversiteit Groningen. Een gesprek over het Gronings aan het begin van Meertmoand streektoalmoand.

LOUIS VAN KELCKHOVEN

Zijn burenen in Harkstede schreven Martijn Wieling (Emmen, 1981) direct een kaartje na zijn benoeming tot bijzonder hoogleraar Nedersaksische/Groningse Taal en Cultuur aan de Rijksuniversiteit Groningen (RUG). „Het Gronings brengt mensen op een positieve manier bij elkaar. Dat zie je ook bij artiesten die in de streektaal zingen. Dat ze taal zoeken waarin ze zich oprecht kunnen uiten. Een taal die aan de andere kant, bij het publiek, juist extra binnenkomt. Als een bevestiging: ja, zo klinkt het hier, hier komen wij weg.”

Wieling is bijzonder hoogleraar Nedersaksische/Groningse Taal en Cultuur aan de Rijksuniversiteit Groningen (RUG). Voor een bijzonder hoogleraarschap geldt dat het meestal parttime is en daarnaast door een externe partij wordt gefinancierd. Wieling houdt zich gedurende een dag per week met het Gronings bezig binnen de stichting Centrum Groninger Taal en Cultuur (CGTC). Tijdens drie andere dagen per week is hij universitair hoofddocent bij de opleiding Informatiekunde van de RUG. „In één dag per week is de hoeveelheid werk die je kunt verzetten beperkt, maar gelukkig komt er dit najaar een promovendus, Martijn Bartelds, die fulltime onderzoek zal doen naar het Gronings.”

Wieling verstaat het Gronings goed en kan het ook lezen. „Maar ik spreek het niet en ben daarom niet geschikt als streektaalfunctionaris. Dat vangen we op binnen het CGTC, waar de meeste collega's het Gronings uitstekend beheersen.”

In zijn rol als bijzonder hoogleraar doet hij onderzoek naar de streektaal. „Door mijn achtergrond als informaticus werk ik graag met grote dataverzamelingen. Ik vind het belangrijk inzicht te krijgen in het hedendaagse Gronings: hoe wordt het Gronings gesproken, hoe groot zijn de verschillen tussen de dialecten, en hoeveel mensen spreken het nog? Het is duidelijk dat het Gronings verandert. Bij de jeugd wordt de invloed van het Nederlands op het Gronings steeds sterker. Schaatsen zijn voor hen geen *scheuvels*, maar *schoatsen*. Laarzen zijn geen *stevens*, maar juist *leerzen*.”

Wieling groeide op in Klazieneveen. Hij woont graag in een dorp en dat geldt ook voor zijn partner, Aafke, afkomstig uit Kloosterburen. „We vinden het dorpsleven prettiger dan het leven in een stedelijke omgeving. Dorp of stad, voor beide

Paspoort

Naam: Martijn Benjamin Wieling
Geboorn: 18 maart 1981, Emmen
Opleiding: Bachelor en Master Informatica, Master Behavioural and Cognitive Neurosciences, Promotie (2012) op het proefschrift *A Quantitative Approach to Social and Geographical Dialect Variation*, Rijksuniversiteit Groningen (RUG)
Loopbaan: van 2012 tot 2013 postdoctoraal onderzoeker aan de Universiteit van Tübingen, Duitsland; sinds 2013 terug bij de RUG, op dit moment als universitair hoofddocent bij de opleiding Informatiekunde en bijzonder hoogleraar Nedersaksische / Groningse Taal en Cultuur; daarnaast vice-voorzitter van De Jonge Akademie (KNAW)
Privé: samenwonend met Aafke, dochter Emma (3) en zoon David (1)

is wat te zeggen, maar we vinden het fijn om in een dorp wat meer ruimte te hebben en wat minder drukte. Ook is het hier veel gebruikelijker dat je elkaar op straat groet.”

Dat groeten doe je in Harkstede dan het liefst op z'n Gronings, maar voor iets anders dan groeten spreekt de Drent Wieling dat niet goed genoeg, vindt hijzelf. Hij spreekt ook geen Drents. „Ik ben thuis Nederlandstalig opgevoed. Mijn ouders spraken Drents met elkaar, maar hebben altijd Nederlands met mij en mijn zus gesproken. Dat deden ze omdat ze dachten dat dit voor onze schoolcarrière beter zou zijn.”

Inmiddels lijkt een meertalige opvoeding veel voordelen te hebben. Wieling: „Talen leren gaat op jonge leeftijd bijna moeiteloos. Niet alleen kun je meer mensen verstaan als je meer talen spreekt, maar bijvoorbeeld ook dementie lijkt pas op latere leeftijd voor te komen bij mensen die meertalig zijn. Als ouders met elkaar Gronings spreken, is het daarom juist goed om ook met de kinderen Gronings te spreken. Nederlands leren ze ook op school wel.”

Zijn eigen kinderen worden Nederlandstalig opgevoed. „Ik zou ze graag Gronings willen leren, maar doordat ook mijn partner geen Gronings spreekt gaat dat helaas niet. Om de kinderen wel met een andere taal te laten kennismaken, zet ik bij Netflix de taal van de tekenfilms voor mijn kinderen op Engels. Vroeger, thuis in Klazieneveen, hadden we antenne televisie met alleen Nederland 1, 2 en 3 en Duitsland 1, 2 en 3. Doordat ik toen veel naar de Duitse *Sesamstrasse* en *Die Sendung mit der Maus* keek, heb ik zonder veel moeite Duits geleerd. Het Duitse nieuws, de *Tagesschau*, kan ik nog altijd uitstekend volgen.”

Wieling vindt het belangrijk om niet alleen onderzoek te doen van achter zijn bureau, maar juist ook door erop uit te trekken. Bijvoor-

beeld om veldonderzoek te doen voor *Van Old naar Jong*, het onderzoeksproject dat als doel heeft het gebruik van het Gronings te stimuleren door middel van een onderwijsgame. Het project is opgezet door het CGTC in samenwerking met Dorpsbelangen Zandweer, Epenhuizen en Doodstil.

Bijna vijftig veelal oudere sprekers vertellen welke Groningse woorden ze graag aan de jongere generatie wilden doorgeven. *Bozzem*, *kopstubber* en *schuddeldouk* waren enkele van de vaakst genoemde woorden. Die worden verwerkt in de onderwijsgame.

Op de Dag van de Grunneger Toal (16 maart) geeft Wieling een lezing over dit project. „Als *Van Old naar Jong* een succes wordt, zou ik graag zien dat we dit project ook in andere plaatsen kunnen uitrollen naar de streektaal gesproken wordt.”

De ondertekening, vorig jaar, van het convenant dat het Nedersaksisch als ‘wezenlijk, volwaardig en zelfstandig onderdeel van de taalsystematiek binnen Nederland’ erkent, doet Wieling deugd. „Het onderstreept nogmaals dat de Nedersaksische dialecten, waaronder het Gronings, onderdeel zijn van een andere taal dan het Nederlands, het Nedersaksisch, en dat we het van belang vinden dat deze streektaal behouden blijft. Het ondertekenen van het convenant is hiervoor een belangrijke stimulans.”

Over stimulans gesproken: Wieling zou graag zien dat Groningse gemeenten in hun welkomstpakket voor nieuwe inwoners een cursus Gronings aanbieden. „Op die manier wordt duidelijk gemaakt dat de streektaal een belangrijk onderdeel is van onze regionale cultuur. Het zou toch heel jammer zijn wanneer steeds minder mensen begrijpen wat er met *bozzem*, *t kon minder*, of een *knip van siepelaar* bedoeld wordt?”